

Ortaokul Öğrencilerinin Sıra Çizme Davranışlarının Nedenlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Yakup Gökdaş*

Makale Geliş Tarihi: 09/02/2018

Makale Kabul Tarihi:07/06/2018

Öz

Bu çalışma sıra çizme davranışı gösteren öğrencilerin sıra çizme davranışlarının demografik değişkenlere göre dağılımını incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, "Ortaokul öğrencilerinin sıra çizme davranışları bazı değişkenlere göre nasıl değişmektedir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Genel içerisinde yer alan öznel bir durumun tespiti amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden basit betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Uygulamada iki bölümlü anket kullanılmıştır. İlk bölümde öğrencilerin demografik özelliklerinin tespit edilmesine yönelik sorular, ikinci bölümde ise sıra çizme davranışının tutum ve nedenlerine yönelik sorular yöneltilmiştir. İlk olarak demografik değişkenler analiz edilmiş olup ardından anket maddeleri için frekans, ortalama ve standart sapma değerleri elde edilmiştir. Elde edilen bulgular değerlendirilmiş, sonuç kısmında öneriler olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sıra çizme, Davranış, ergenlik, öğrenci tutumları, Davranış.

Analysis of Secondary School Students' Attitude of Scratching on School Desks in Accordance with Some Variables

Abstract

This study has been carried out with the purpose of analysing the dispersion of students' tendency towards scratching onto the desks according to some demographic variables. Answers have been focused on about the question 'How do secondary school students' attitude of scratching the desks change according to some variables?'. Simple descriptive research model out of quantitative research techniques has been used with the purpose of determining a subjective incident within a general one. Two-part questionnaire has been used in the application. In the first part, questions related to determining students' demographic qualities are included and in the second part questions related to the attitude and reasons of scratching the desks have been asked. Firstly, demographic variables have been analysed and then frequency, average and standard deviation values for the scale items have been obtained. The obtained findings have been evaluated and in the conclusion part they have been included as suggestions.

Keywords: Scratching the desks, Adolescence, Student's Attitudes, Attitude.

* Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Erzurum, ygokdas@hotmail.com

Giriş

İnsan için çizme, karalama gibi görsel üretimler, tarihin en erken dönemlerinden itibaren görülmektedir. Yaşam alanları olarak bilinen ilk mağaralarda duvarlar üzerine, açık alandaki kayalar üzerine çizimlere rastlandığı gibi (Ocvirk, Otto G., 2015; s.4; Bazin, G., 2015, s.16), kullanılan malzemeler üzerine çeşitli form ve biçimlerde çizimlere rastlanmaktadır. Kullanılan malzemelerle oluşturulan empati ve yakınsaklık, ona yüklenen anlamların değişmesine yol açmıştır. Başlangıçta bireyin kendi tasarrufunda olan malzemeler üzerindeki bu yaklaşımları, devletlerin kurulması ve ortak alanların artmasına bağlı olarak farklı nitelik kazanmıştır. Ortak kullanılan bina, kurum ve malzemelerin korunması ve kişilerin kullanım şartları kanun ve yönetmeliklerle sınırlandırılmıştır. Ancak bütün bu önlem ve yasaklamalar, öğrencilerin sıralarını çizmeleri ve karalamalarına engel olamamıştır. (Resim 1).

Resim 1: Ortaöğretimde sıra üzerinde karalama ve resimler

İnsanın yaşamı süresince geçirdiği evreler çeşitli sınıflandırmalarla ayrıştırılarak detaylı incelemelere tabi tutulmuştur. İnsan ve mekân, evren, doğa gibi somut kavramlar yanında algı, düşünme, iletişim, zaman gibi soyut kavramlar arasındaki ilişkiler araştırmaların konusu olmuştur (Ayrıntı için bkz: Yahyaoğlu, 2013). Bütün bu çalışmalar insanın varlığına dair bilgi edinme gereksinimlerinden doğmuştur. Daha sonra bu bilgiler çeşitli alanlarda farklı soruların cevabının bulunması amacıyla değerlendirilmiştir. İnsanın çocukluk, ergenlik/gençlik, olgunluk ve yaşlılık sınıflandırmaları bu amaçla yapılmış çalışmalarındandır. Bireyin biyolojik, fiziksel ve psikolojik olduğu kadar sosyal açıdan incelenmesine olanak tanıyan bu sınıflandırma, yaşam sürecinin incelenmesine imkân tanımaktadır.

Bireyin dönemselsel yaş aralıkları kadar herhangi bir sosyal ortam, bir olgu ya da kurum ortamında göstermiş olduğu psikolojik, davranışsal ve sosyal

tutumları, yapmış olduğu eylemler ve diğer üretimleri, bireyi tanımaya olanak sağlar.

Orta öğretim öğrencilerinin sıra çizme davranışlarını inceleyen bu çalışmanın yaş grubunu on bir ila on beş yaş aralığındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Bu yaş aralığı, ergenlik döneminin ilk evresine denk gelmektedir. Bu dönemde bireyin öğrenci kimliğini kazanmış olması, okul gibi kamu kurum ve kuruluşlarıyla tanışmış olması, sosyalleşme ve sosyal roller edinmesinin kişilik denilen tanımlayıcı unsurun belirleyeni olması durumları nedeniyle önem kazanmaktadır(Ayrıntı için bkz: Özsoy&Yıldız, 2013). Bu dönemde iyi olarak nitelenen davranışlar kadar, toplumun kötü olarak karşıladığı davranışların psikolojik ve sosyolojik boyutları bulunmaktadır. Bu anlamda sıra çizme davranışlarının gerekçelerinin yaş gruplarına göre değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Aksi halde davranışın sosyolojik ve psikolojik yönden nasıl değerlendirileceği, hangi sınıflamaya ya da davranış biçimlerine ait olduğu konusu belirsizlik kazanır. Konu, birey ve aile, toplum, kurum/okul, arkadaşlar ve okul yönetimi gibi birçok etkene karşı tutumların ölçülmesi ve değerlendirilmesine olanak vermesi bakımından birçok alanla ilintilidir. Her bir alana karşı öğrencinin tutumu ve bunların nedenlerinin bilinmesi, birey ve kurumsal yapıların şekillendirilmesi açısından önemli görülmektedir.

Bireyin çocukluk döneminden sonra girdiği düşünülen ergenlik dönemi, yaşamsal olguların şekil aldığı, yaşama dair neredeyse bütün unsurların yoğun olarak anlam kazandığı bir dönemi teşkil eder. Bireyin gerek iç dünyasında gerek toplumsal anlamda yoğunlaştığı ve birçok soruna cevap aradığı bu dönem, insan yaşamındaki en problemlili dönem olarak nitelendirilmektedir. Bu dönemde gösterilen ve yapılan davranışlar, çocukluk dönemine ait olduğu kadar olgunluk döneminin belirleyeni konumundadır. Ergenlik döneminde birey bedensel, toplumsal ve bilişsel açıdan birçok soruna cevap aramak durumundadır(Ayrıntı için bkz: Koç, 2004). Aile ile kurulan ilişkinin niteliği, okul döneminde öğretmen ve diğer öğrencilerle kurulan ilişkilerin yanı sıra otorite (öğretmen ve okul yönetimi, vs...) ve kurumlara karşı tutumun niteliği ve oranları ergenlik dönemindeki pozitif ya da negatif sorgulamalar hakkında bir ölçeklendirmeye imkân verir. Çizimler, kişisel kimliğin belirteçleri ve yansımaları olarak yıllardır kullanılmaktadır. Sıra karalamalarına örnek teşkil eden resimde kişinin(öğrencinin) duygusal simgeler yanında 'demokrasi', 'korkusuzluk' gibi sosyal kavramlara yer verdiği görülmektedir(Resim 2).

Resim 2: Bir öğrencinin duygusal simge seçimleri yanında sosyal kavramlara yer verdiği görülmektedir.

İnsanın üretimleri ve davranışlarını anlamaya çalışan birçok araştırmacı, zekânın ölçülmesi, gelişimi ve çeşitliliği üzerine araştırmalar yapmıştır. Özellikle Gardner, insan zekâsının IQ değerlendirmesi ile sınırlandırılmasına karşı çıkarak, temelde yedi zekâ türünün olabileceğini savunmuştur (Artut, 2002; s.141). Bunlardan ‘görsel uzamsal zekâ’ ve ‘sosyal zekâ’ türleri bu araştırmanın doğrudan kapsamında yer almaktadır. Görsel zekâ, daha çok biçim, şekil, renk, çizgi, şekil gibi unsurlarla ilgili olup (Artut, 2002; s.142), çocuğun içsel dünyasını görsel olarak ifade etmesiyle ilgilidir. Sosyal zekâ ise, insanlarla ilişki kurma, onları anlama, güdüleme davranışlarıyla ilgili olup (Artut, 2002; s.142), sıra ya da sınıf arkadaşlarını etkilemek amacıyla yapılan sıra çizimleriyle doğrudan ilgilidir. Bu çizimler futbol takımları ile ilgili olabildiği gibi, farkındalık yaratmak amacıyla hayal gücüne dayalı ya da sevgi simgeleri olabilir. Aşağıda bu tür resimlere ait örnek yer almaktadır (Resim 3).

Resim 3: Bir öğrencinin sevgiye dayalı farkındalık oluşturmak için sıra üzerindeki karalama ve resimleri

Çizim, insanın anlamlandırma dünyasına konuşma ve yazma süreçlerinden daha farklı bir bakış açısı sunar (Haney, Russell and Bebell, 2004, s.241'den alan; Yalçın, M.&Erginer, A., 2014; s.272-275). Resim ve çocuk birbirini tanımlayan sürekli değişen ve gelişen dinamik olgulardır, iletişimin en etkili ve önemli unsurlarıdır. Genel sanat eğitimi içinde hiçbir sanat, resim kadar insanın kendini tanımlamasında, kanıtlanmasında doğadaki varlıkların algılamasında ve betimlemesinde etkili olmamıştır. Çocuğun kişisel ve sosyal gereksinimleri bazı sanatsal sembolleri kavramalarıyla yakından ilgilidir. Ders esnasında sıkılma nedeniyle oluşturulan karalama ve çizimlerin sevgi ve karşı cinse olan ilgi durumlarında yapılan resim ve simgelerden ayrıştığı görülür. Ayrıca cinsiyet farklılığı, farklı simge ve imgelerin seçiminde önemli rol oynar. Kız öğrencilerin daha çok sevgi ifadesi olarak zararsız sevimli hayvanlar üzerinde yoğunlaştıkları görülür(Resim 4).

Resim 4: Bir kız öğrencinin Ortaöğretimde sıra üzerindeki karalama ve resimleri

Çocuğun dünyasında çizim ve boyama işlemleri sonucunda oluşan lekeler, belli belirsiz çizgi ve şekiller, iletişimin ve kabul görmenin belirtirleridir”(Artut; 2004; s.224). Bu anlamda sıra üzerine yapılmış olan çizimler ve karalamalar gözlem, çocuğun algılaması ve tenkit usulü sıralaması gözetilerek yapılmaktadır (Lowry, 1972; s.9). “Çocuğun yaptığı resimler onların iç dünyasının bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Bu düşünceden yola çıkılarak çocuğun sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik yapısının yaptığı resimlere yansımaları değerlendirilmiştir” (Yavuzer,1993;s.22; San,1983;s.93). Sevilme, değer görme, fark edilme, güvende hissetme, öz güven gibi birey tarafından benimsendiği düşünülen unsurların gelişip gelişmediği durumları birey açısından olduğu kadar, bireyin davranışlarından sorumlu olduğu düşünülen eğitim kurumları açısından da bilinmesi gerekli unsurlardır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde eğitim ve öğrenim sürecinde okul, öğretmen, sınıf, arkadaş grubu ve hatta okul çevresi ile olan ilişkilerin,

öğrenciler üzerinde olumlu ya da olumsuz sayılabilecek bir takım davranışlara yol açtığı bilinmektedir. Öğrencilerde görülen derse karşı isteksizlik, derste işlenen konuya karşı ilgisiz kalmak, dersi dinlememek ve derste farklı şeylerle uğraşmak, derse hazırlıksız gelmek, öğretmeni dinlememek ve derste gereksiz konuşmak, sorumluluklarını zamanında yerine getirmemek ve en önemlisi ders araçlarına ve okula zarar vermek gibi davranışlar olumsuz davranışlar olarak nitelenmektedir (Gökyer&Doğan, 2016; 93-105). Ayrıca “zayıf hayal gücü, kendine güvensizlik, dikkatin çabuk dağılması, başarısızlık duygusu, agresiflik, hiperaktiflik veya kısa dikkat süresi” (Artut, 2002; s.233) de öğrencilerin davranış bozuklukları içerisinde yer almaktadır.

Orta öğretim döneminde öğrencilerin sıra çizme davranışları her ne kadar okul yönetimi tarafından hoş karşılanmayıp çoğu zaman cezai yaptırımlarla karşılık bulsa da, çocukların sıra çizme, karalama davranışlarının görsel sanatlar açısından yetenek mi? Dışavurum biçimi mi? Yoksa bir Vandalizm durumu mu olduğu sorusu bu araştırmanın sonucunda ortaya çıkabilecektir. Ortaya çıkan bulgular, çocuğu tanıma konusunda olduğu kadar, çocuğa karşı iletişim yöntemleri seçiminde doğru sonuçları doğurabilecektir.

Amaç ve Problem

İnsanların tarih öncesinden başlayarak eşyaları üzerine çizimlerinin farklı boyut kazandığı günümüzde rollerin değişmesi gibi çizilen görsellerin anlamları değişmiştir. Kamu kurum ve kuruluşları gibi ortak kullanım alanlarında izinsiz yapılan her şey gibi karalamalar da yasak olarak tanımlanmıştır. Bu çizimler önsel içgüdü olabileceği gibi, kamu-okul algısına bağlı ya da öğrencinin psikolojik yaklaşımına bağlı olarak ortaya çıkmış olabilir.

Okullarda görülen sıra çizme, karalama davranışları genellikle problem olarak algılanmaktadır. Yönetmelik ve kurallara uygun görülmeyen bu davranışlar neticesinde öğrenciler ötekileştirilmekte, azarlanmaktadır. Bu durumun öğrenci üzerinde olumsuz etkiler meydana getirdiği bilinmektedir. Okula karşı isteksizlik, genel olarak okumaya karşı ilgisizlik, idare ve otoriteye tepkisellik gibi öğrencilik döneminde bireyin hayatına yön verebilecek duygular edinmesi bunlardan bazılarıdır. Okul döneminde problem olarak görülen sıra çizme, karalama davranışlarının nedenlerinin bilinmemesine bağlı olarak öğrencilerin suçlu addedilmeleri şüphesiz eğitim açısından olumsuzluklar doğurmaktadır. Bu amaçla öğrencilerin sıra çizme, karalama girişimlerinin nedenlerinin ortaya konulması, sebeplere bağlı olarak çözüm yollarının üretilmesine zemin hazırlayacaktır.

Araştırma Modeli

Çalışmada nicel araştırma desenlerinden basit betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar genel olarak bir durumu ortaya koymak

amacıyla yapılmaktadır (McMillan&Schumacher, 2014, s.30). Bu çalışmada sıra çizme davranışının ortaya konulması amaçlandığından çalışmada bu model kullanılmıştır.

Yöntem

Erzurum İli, Yakutiye ve Aziziye İlçelerinde ekonomik gelir düzeyi ve eğitim kurumlarının başarısı göz önünde bulundurularak eleme usulü ile yapılan seçimlerle öğrencilere anket uygulanmış ve alınan sonuçlar değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Ayrıca gönüllü öğrencilerle yüz yüze görüşme tekniği ile verilerin değerlendirilmesine katkı sağlanmıştır.

Katılımcılar

Çalışmaya 2014-2015 eğitim öğretim yılının bahar döneminde Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Erzurum İli, Yakutiye ve Aziziye İlçelerinde, ortaokul düzeyinde öğrenim gören 127 öğrenci katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin seçiminde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi bir özelliği sergileyen bireylerin seçilerek çalışmaya katılmasına dayalı örneklem seçim yöntemidir (McMillan&Schumacher, 2014, s.152). Bu çalışmada sıra çizme davranışını sergileyen öğrencilere ulaşılması amaçlandığından çalışmaya katılımda gönüllülük esas alınmakla birlikte içe kapanık öğrencilere ulaşılmasına özen gösterilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan anket uygulanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm demografik verileri içermektedir. İkinci kısım ise sıra çizmeye yönelik görüşleri içermektedir. Anketin ikinci kısmında 17 soru bulunmaktadır. Anket maddeleri diktomus olarak hazırlanmıştır. Anketin hazırlanma sürecinde ilk olarak literatür taranmıştır. Ardından amaçlar tekrar gözden geçirilerek anket maddeleri oluşturulmuştur. Anket maddelerinin oluşturulmasından sonra bir uzman tarafından (rehberlik ve psikolojik danışma alanında) sorular gözden geçirilmiştir. Oluşturulan sorular 15 ortaokul öğrencisine uygulanarak, soruların anlaşılıp anlaşılmadığı test edilmiştir. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra form 60 kişilik öğrenci grubuna uygulanarak pilot çalışması yapılmıştır. Yapılan uygulama sonucunda ölçeğin iç tutarlık katsayısının 0,755 ve 0,799 arasında değişiklik gösterdiği görülmüştür. Totalde ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 78 olarak hesaplanmıştır. Fraenkel, Wallen & Hyun (2012) güvenilirlik değerinin 0,70 ve üzeri olmasının kabul edilebilir olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda ölçeğin güvenilirlik değerlerinin yeterli olduğu görülerek ölçeğe son hali verilmiştir.

Veri Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistik kullanılmıştır. İlk olarak demografik değişkenler analiz edilmiş olup ardından anket maddeleri için frekans, ortalama ve standart sapma değerleri sunulmuştur.

Öğrencilerin okul araç gereçlerine bakışı Tablo 1’de verilmiş olup, cinsiyet, yaş, gelir durumu, başarı durumu, sanata olan ilgi, spora olan ilgi, diğer alanlara olan ilgi, içine kapanık, endişeli, sevilme düzeyi, sorun yaşama sıklığı, duygusallık özelliklerine göre sıra çizme ve karalama oranlarının tespiti yapılmıştır.

Tablo 1.

Öğrencilerin Okul Araç Gereçlerine Bakışı

		Okul Araç Gereçlerini Kişisel Eşyalarınız gibi mi kullanırsınız?				Toplam
		Evet		Hayır		
		f	%	f	%	
Cinsiyet	Erkek	31	56	24	44	55
	Kız	30	55	25	45	55
Yaş	14	58	56	46	44	104
	15	3	50	3	50	6
Gelir Durumu	İyi	31	61	21	39	52
	Orta	30	52	28	48	58
Başarı Durumu	İyi	28	56	22	44	50
	Orta	31	54	26	46	57
	Düşük	2	67	1	33	3
Sanat ve Spor Yet.	Var	54	55	45	45	99
	Yok	7	64	4	36	11
Yetenek Alanı	Resim	9	60	6	40	15
	Edebiyat	8	73	3	27	11
	Spor	26	54	22	46	48
	Müzik	12	46	14	54	26
	Diğer	6	60	4	40	10
Kendini Tanıma	İçine kapanık	14	82	3	18	17
	Enerjik	34	61	22	39	56
	Sinirli	2	22	7	78	9
	Endişeli	2	33	4	67	6
	Duygusal	7	41	10	59	17
	Diğer	2	40	3	60	5
	Toplum içinde sevilme	Sevilen	53	56	41	44
Sevilmeyen		8	50	8	50	16
Bazen		28	56	22	44	50

Duygusal	Sıkça	5	45	6	55	11
ilişkilerde sorun	Her zaman	1	50	1	50	2
yaşama sıklığı	Hiçbir zaman	27	57	20	43	47
Sosyal Fobi	Var	22	63	13	37	35
	Yok	39	52	36	48	75

Bulgular

Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmada öğrencilerin sıra çizme nedenlerini öğrenmek amacıyla uygulanan anket sonucu elde edilen bulgular ve demografik özellikler verilmiştir. Tablo 1’de elde edilen bulgular doğrultusunda; Çalışmaya katılan erkek öğrencilerin %56’sının, kız öğrencilerin ise %55’inin okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi gördüğü belirlenmiştir. 14 yaşındaki öğrencilerin %56’sı sıra okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görürken; 15 yaşındaki öğrencilerin sadece %50’si okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görmektedir. Gelir durumu yüksek olan öğrencilerin %61’i okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görürken; gelir durumu düşük olan öğrencilerin %52’si okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görmektedir. Başarı durumu iyi, orta ve düşük olan öğrencilerin okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görmeleri sırasıyla %56, %54 ve %67 olarak bulunmuştur. Sanat ve sporla ilgilenen öğrencilerin %55’i okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görürken; %64’ü okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görmektedir. Resim alanında yeteneklilerin %60’ı, edebiyat alanında yeteneklilerin %73’ü, spor alanında yeteneklilerin %26’sı, müzik alanında yeteneklilerin %46’sı ve diğer alanlarda yetenekli olduğunu düşünenlerin %60’ı okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görmektedirler. İçine kapanık öğrencilerin %82’si, enerjik öğrencilerin %61’i, sınırlı öğrencilerin %22’si, endişeli öğrencilerin %33’ü, duygusal öğrencilerin %41’i ve diğer öğrencilerin %40 okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görmektedirler. Toplum içinde sevildiğini düşünen öğrencilerin %56’sı okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görürken; sevilmediğini düşünen öğrencilerin %50’si okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görmektedir. Duygusal ilişkilerde her zaman sorun yaşayan öğrencilerin %50’si, bazen sorun yaşayan öğrencilerin %56’sı, sıkça sorun yaşayan öğrencilerin %45’i ve hiçbir zaman sorun yaşamayan öğrencilerin %57’si okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görmektedir.

Son olarak sosyal fobisi olan öğrencilerin %63’ü okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görürken, %52’si okul araç-gereçlerini kendi eşyaları gibi görmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin okul eşyalarını kişisel eşyaları gibi görüp görmediklerine yönelik sorunun betimsel istatistiği Tablo 1’de sunulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda okul eşyalarının kişisel algılanması ve aidiyete ait bir unsur olarak görülmesinin, sıra çizme oranlarına

yansıyan bir etken olduğu görülmektedir. Öğrencilerle yapılan yüz yüze görüşme yöntemi neticesinde, karaladığı ya da çizdiği sıranın başkaları tarafından değiştirilmesi durumunda, öğrenciler kendi sıralarını yeniden alma konusunda istek duyduklarını ifade etmişlerdir(Resim 5). Bu anlamda sıraların karalanması, çizilmesi girişimlerinin aidiyet oluşturan bir yaklaşımın neticesi olabileceği düşünülmektedir. Diğer bir ifade ile çizilen resim ve karalamalar, aidiyet algısının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır denilebilir. Bu algı ile hareket eden öğrenci, sıra üzerinde duygularını, düşüncelerini ifade edebileceğini düşünmektedir. Sevgi, duygusallık, karşı cinse olan ilgisi, futbol takımlarının simge ve amblemleri ve daha birçok şeyi sırası üzerine çizer. Artık duygularını taşıyan resimsel simgelerin bulunduğu sıra, duyguları kadar kendisine ait bir eşyaya dönüşür. Sıra, kendisine ait bir aidiyet unsurunu taşıyan, barındıran yeni bir aidiyeti ifade eder. Aşağıdaki karalanmış sıra örneğinde, öğrencinin kendisine ait bir ağaç motifi, yanı sıra, önceden çizilmiş çizgiler üzerinden gidilerek rahatlama, deşarj duygularının ifadesi olan çizimler görülmektedir. Üzerinde yer alan simgeler ve karalamalarla artık bir sıra imgesi olmaktan çıkarak, öğrenci için yaşanmışlık göstergesine dönüşmüş bir nesne pozisyonundaki sıra fotoğrafı(Resim 5).

Resim 5: Aidiyet duygusuna bağlı olarak Ortaöğretimde sıra üzerinde karalama ve resimler

Sıraların üzerini karalamanın uygun bir davranış olup olmadığına yönelik soruya verilen cevaplar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Öğrencilerin Sıra Çizmeye Bakışı

		Sizce sıraların üzerini karalamak uygun bir davranış mıdır?				Toplam
		Evet		Hayır		
		f	%	f	%	
Cinsiyet	Erkek	14	25	41	75	55

	Kız	14	25	41	75	55
Yaş	14	27	26	77	74	104
	15	1	17	5	83	6
Gelir Durumu	İyi	14	27	38	73	52
	Orta	14	24	44	76	58
Başarı Durumu	İyi	11	22	39	78	50
	Orta	16	28	41	72	57
	Düşük	1	33	2	67	3
Sanat ve Spor Yet.	Var	24	24	75	75	99
	Yok	4	36	7	64	11
Yetenek Alanı	Resim	6	40	9	60	15
	Edebiyat	3	27	8	73	11
	Spor	7	15	41	85	48
	Müzik	9	35	17	65	26
	Diğer	3	30	7	70	10
Kendini Tanıma	İçine kapanık	5	29	12	71	17
	Enerjik	13	23	43	77	56
	Sinirli	0	0	9	100	9
	Endişeli	19	20	75	80	94
	Duygusal	3	50	3	50	6
	Diğer	0	100	4	100	4
Toplum içinde sevilme	Sevilen	19	20	75	80	94
	Sevilmeyen	9	56	7	44	16
Duygusal ilişkilerde sorun yaşama sıklığı	Bazen	11	22	39	78	50
	Sıkça	6	55	5	45	11
	Her zaman	1	50	1	50	2
	Hiçbir zaman	10	21	37	79	47
Sosyal Fobi	Var	7	20	28	80	35
	Yok	20	27	54	73	74

Tablo 2’de görüldüğü üzere; Çalışmaya katılan erkek ve kız öğrencilerin %75’i sıra çizmenin uygun bir davranış olmadığını farkında olduğu belirlenmiştir. 14 yaşındaki öğrencilerin %74’ü sıra çizmenin yanlış olduğunu düşünürken, 15 yaşındaki öğrencilerin %83’ü sıra çizmenin yanlış olduğunu düşünmektedir. Gelir durumu yüksek olan öğrencilerin %73’ü sıra çizmenin uygun olmadığını düşünürken; gelir durumu düşük olan öğrencilerin %76’sı sıra çizmenin uygun olmadığını düşünmektedir (Resim 6).

Resim 6: Uygun olmadığı düşünüldüğü halde, Ortaöğretimde sıra üzerine çizilen karalama ve resimler

Başarı durumu iyi, orta ve düşük olan öğrencilerin sıra çizme davranışını yanlış görmeleri sırasıyla %78, %72 ve %67'dir. Sanat ve sporla ilgilenen öğrencilerin %75'i sıra çizmeyi uygun olmayan davranış olarak görürken; sanat ve spor yeteneği olmayanların %64'ü sıra çizmeyi uygun olmayan davranış olarak görmektedir. Resim alanında yeteneklilerin %60'ı, edebiyat alanında yeteneklilerin %73'ü, spor alanında yeteneklilerin %85'i, müzik alanında yeteneklilerin %65'i ve diğer alanlarda yetenekli olduğunu düşünenlerin %70'i sıra çizmeyi yanlış bir davranış olarak görmektedirler. İçine kapanık öğrencilerin %71'i, enerjik öğrencilerin %77'si, sinirli öğrencilerin tamamı, endişeli öğrencilerin %80'i, duygusal öğrencilerin %50'si ve diğer öğrencilerin tamamı sıra çizme davranışını uygun olmayan bir davranış olarak görmektedir.

Toplum içinde sevildiğini düşünen öğrencilerin %80'i sıra çizmeyi uygun olmayan bir davranış olarak görürken; sevilmediğini düşünen öğrencilerin %44'ü sıra çizmeyi uygun olmayan bir davranış olarak görmektedir. Duygusal ilişkilerde her zaman sorun yaşayan öğrencilerin %50'si, bazen sorun yaşayan öğrencilerin %78'i, sıkça sorun yaşayan öğrencilerin %45'i ve hiçbir zaman sorun yaşamayan öğrencilerin %79'u sıra çizme davranışını yanlış bir davranış olarak görmektedir. Son olarak sosyal fobisi olan öğrencilerin %80'i sıra çizme davranışını uygun olmayan davranış olarak görürken, sosyal fobisi olmayan öğrencilerin %73'ü sıra çizmeyi uygun olmayan bir davranış olarak görmektedir.

Ayrıca öğrencilerden bazıları sıralara neden zarar verdiklerine dair düşüncelerini yazarak ifade etmişlerdir. 13 tane kız öğrenci sevmediği derslerde sınıftan ve stresten sıra çizdiklerini belirtirken 10 tane erkek öğrenci okuma saatlerinde okumayı sevmedikleri için sıra çizdiklerini belirtti. 8 tane kız öğrenci daha çok düşünürken sıra çizdiklerini belirtirken 15 tane

erkek öğrenci akıllarına oyun geldiği ya da teneffüs saatinde oynayacakları oyunun kurallarını belirlemek için sıra çizdiklerini belirttiler. Hem kız öğrencilerin hem de erkek öğrencilerin bir bölümü öğretmenin derste aktif olduğu ve öğrencilere konuşma fırsatı tanımadığı zamanlarda öğretmene teki olarak sıra çizdiklerini belirtti. 10 kız öğrenci anlamadıkları konuda sıra çizdiğini belirtirken 10 erkek öğrenci derse ve öğretmeni sevmedikleri zaman öğretmene tepki olarak sırayı çizdiklerini öğretmenden alamadıkları sınırları sıradan çıkarttıklarını belirttiler. Yine kız ve erkek öğrencilerin büyük bir çoğunluğu sıralar çizili olduğu için çizdiklerini, kendilerinden sonra gelenlere hatıra kalması amacıyla ve arkadaşlarına kızdıkları zaman sıra çizdiklerini belirtmişlerdir. 9 tane kız öğrenci aklıma komik şeyler geldiği zaman sırayı çiziyorum sevmedikleri derste onlara bakıp gülüyorum derken, 5 tane erkek öğrenci ve 2 tane kız öğrenci yerini beğenmediği için sıra çizdiklerini belirtti. 10 tane erkek öğrenci okul malına zarar vermek için çizdiğini belirtti. Yine öğrencilerinden bazıları not tutmak amaçlı ve sınav tarihlerini unutmamak için sırayı çizdiğini söylerken erkek öğrenciler büyük bir çoğunluğunda derse anlamadığı için derste sıkıldığını ve vakit geçirmek için çizdiğini belirtmiştir. Ayrıca akademik başarısı yüksek olan ve odaklanma sorunu yaşayan öğrencilerden bir kaçını yoğunlaşmak için, bir kaçının ise uygulamaları erken bitirip derste boş kaldığı için sıra çizdiğini belirtmiştir. Eğitim başarısı düşük olan bazı öğrenciler öğretmenin onları derse katmadığı için çizdiklerini ifade etmişlerdir. Kız öğrenciler masaya daha çok kendi isimlerini yazarken erkek öğrenciler karşı cinsin isimlerini yazdıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 2’de sıra çizme ve karalamalarının uygun olmadığı algısı yüksek çıkmasına rağmen(%60’ın üzerinde), öğrenciler sıralarını çizmekten vaz geçmemişlerdir. Aşağıda endişe, sıkılma duygularını yansıtan çizimlerle dolu sıra örneği yer almaktadır(Resim 7).

Resim 7: Duygusal, endişe ve aidiyet duygusuyla karalanmış sıra örneği

Sonuç ve Öneriler

Sıra gibi görsel simgeler ve karalamalar içeren materyalleri tek başlarına yalın bir veri aracı olarak görmek, değerlendirme ve yargı için eksiklikler içermektedir. Okul sıralarının birden fazla dönemde, birçok öğrenci tarafından kullanıldığı göz önüne alındığında, sıra üzerindeki görsellerin süreç içerisinde yayıldığı görülmektedir. Öğrenci merkezli bir araştırmanın, görsel materyallerle birleştirilerek verileri elde etme konusunda daha kesin bilimsellik içerdiği söylenebilir. Bu araştırma kapsamında verilerin bu yönde ayrıştırılmasına özen gösterilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin sıra çizme davranışlarının nedenini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada, elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin genel olarak sıra çizme davranışının yanlış olduğunun farkında oldukları belirlenmiştir. Kendi içsel dünyalarında bir sorgulamaya gittikleri gibi, toplumun etik kuralları içerisinde sıra çizme davranışının doğru olmadığını bilincinde oldukları görülmektedir. Bununla birlikte bir kısım öğrencinin okul malzemelerini kendi eşyaları gibi görmeleri nedeniyle, aidiyet hissinin oluştuğu ve bu nedenle rahat davrandıkları, tam aksine diğer bir kısım öğrencinin ise okul malzemelerine karşı aidiyet duygusu beslemeyerek, otoriteye karşı bir tepki mahiyetinde sıralarını çizdikleri ortaya çıkmaktadır.

Bu bulguların haricinde sıra çizmenin aidiyet duygusu ya da tepkisel davranıştan ziyade, içsel bir yansıma, dersteki hareketsizliğe karşı biyolojik bir tepki, duygusal bağların dışa aktarılamaması nedeniyle varlığını kanıtlama çabaları davranışı olduğu tespit edilebilmiştir. Kabul görme, fark edilme isteklerinin ilk gençlik dönemlerinden başlayarak birey için tabii bir ruhsal durum olmasından hareketle, sıra çizme eğilimlerinin her dönemde görülebileceğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Bu anlamda eğitim kurumlarının ve okullar bünyesinde yer alan rehberlik ve psikolojik danışmanlık uzmanlarının sorumlulukları ortaya çıkmaktadır. Maddi zarara yol açsa da, öğrenciye ait önemli bilgiler elde edilmesine ve çocuğu her yönüyle tanımaya olanak sağlayan bu verilerin (çizilen sıraların) değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Sıra çizme davranışı gösteren öğrencilerin dışlanması, azarlanması ya da psikolojik baskıya maruz bırakılmaları veri akışının kesilmesi ve verilerin bilinmeyen yönlere kaymasına yol açabileceğinden doğru görülmemelidir. Aksine çocuğu tanımak, hayatı algılamak karşısına aldığı ya da alamadığı unsurları tespit etmek, engelleri ortadan kaldırmak adına bir diyalog vesilesi yapmak, çok doğru neticelerin yolunu açabilecektir. Sıra çizme eğilimi gösteren bir öğrenciye; “Sıranı neden çiziyorsun?” Diyerek azarlamak yerine; “Dersimde neden sıkıldın?” demek öğrenci için olumlu sonuçlar doğurabileceği gibi, diyalog açısından doğru adımlara ve yöntemlere vesile olabilecektir.

Çocukta milli bilincin oluşturulması, devlet malına, millet malına değer verilmesi, gelir ve israf konularında öğrencilerin bilinçlendirilmeleri, bu veriler sayesinde mümkün olabilecektir. Veriyi silmek ya da engellemek duyguyu ortadan kaldırmayacağı için bu konuda rehberlik hizmetlerinin bilinçli çalışmaları, sağlıklı nesillerin ortaya çıkarılmasında önemli bir adım olarak görülmelidir.

Kaynakça

- Artut, K. (2002). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Artut, K. (2004). Okul öncesi resim eğitiminde çocukların çizgisel gelişim düzeylerine ilişkin bir inceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 224-232.
- Bazin, G. (2015). Sanat tarihi, sanatın ilk örneklerinden günümüze. (Çev., Selahattin Hilav). İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- Gökyer, N. & Doğan, B. (2016). İstenmeyen öğrenci davranışları ve nedenlerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 93-105.
- Haney, W. Russell, M. & Bedell, D. (2004) 'Drawing on education: Using drawings to document scholling and support change.' *Harvard Educational Review*, 74(3), 241-271.
- Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 231-256.
- Lowry, B. (1972). *Sanatı görmek*. (Çev.; Necla Yurtsever- Zahir Güvemli). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- McMillan, J. W.,& Schumacher, S. (2014). *Research in education: Evidence-based inquiry* (Seventh Edition). Boston: Pearson.
- Ocvirk, O. G., (2015). *Sanatın temelleri, teori ve uygulama*. (Çev.; N. Balkır & A. Kuru). İzmir: Karakalem Kitabevi Yayınları.
- Özsoy, E. & Yıldız, G. (2013). Kişilik Kavramının Örgütler Açısından Önemi: Bir Literatür Taraması. *İşletme Bilimi dergisi*, 1(2), 1-12.
- San, İ. (1983). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Tan Yayınları.
- Yahyaoglu, R. (2013). *Yaşlanma ve zaman algısı*, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı .

Yalçın, M. & Erginer, A. (2014). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul müdürü algılarına ilişkin yaptıkları çizimler. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), s.272-275.

Yavuzer, H. (1993). *Resimleriyle çocuğu tanıma*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Extended Abstract

This study analyzing secondary students' behaviors scribbling on desk, consist of students aged between 11-15. This period is the most significant step of student's personal development. The sense of belonging at family, making new friends, obtaining a place in society, meeting with state institutions and organizations occur in this period. Tendency to socializing, gaining social roles, career orientation are also observed in this period. Moral values such as good and bad, beneficial and harmful, diligence, citizenship are almost arise in this phase.

Puberty which is accepted to start after childhood refers to a series of biological or physical transformations and a period in which nearly all elements of life gain meaning intensely. It is searched for an answer on many issues in the sense of personal and social. It is also defined as the most problematic and sensitive period of a human life. The behaviors in this period are related to childhood and described as the determinant of maturity stage. The individual seeks an answer for many issues in terms of physical, social, cognitive in his puberty. The quality of relationship with family become meaningful by environmental factors, social circle and teacher during school term.

Students, aged between 11-15 years, quality and ratio of attitude towards authority and public enterprises enable scaling. One of the field where scaling data is obtained detachedly is the visual data. Therefore, It is crucial to evaluate the reasons of behaviors, scribble on desk according to age brackets. Scribbling and drawing on desks are perceived as determinants and reflections of personal identity for many years.

Scribble and drawing present a point of view different from speaking and writing in terms of recognizing people, interpreting the behavior . Scribbles and drawings in student's different stages are dynamic events. Therefore, They are the most effective and significant factors of communication. None of the art, except painting, in general art education has been capable of getting someone to recognize himself. Child's personal and social needs are closely related with comprehension of some artistic symbols.

In child's world, outputs of drawing and scribbles such as blots, indistinguished lines, shapes can be measured and interpreted. Because children reveal their inner world via these drawings unconsciously. It would

be possible to measure values such as feeling precious, being loved and noticed, feeling in secure and self-esteem.

Visual datas are related to many fields since they let the attitudes towards individual, family, society, institution, friends and school administration be evaluated. It is important to know students' attitudes towards each field and the reasons of these to be able to improve the methods and behaviors for students. Also, they are necessary for curriculum and organizational structures.

In the study, Simple descriptive research of quantitative studies has been used. Descriptive research is generally used for revealing a situation. In 2014-2015 Academic Year, The students of secondary school in Yakutiye and Aziziye in Erzurum joined this research. Criterion Sampling is used to determine the samples. The questionnaire was conducted by researchers. The questionnaire has 2 parts. The first part includes demographic datas, The second part includes opinions about scribble. Questionnaire items are prepared as dictomus In the process of the preparation of questionnaire, firstly, The literateur search was completed. Then, the objectives were revised and questions were written. After that, It was tested whether the questions were understandable or not. After necessary corrections, Pilot study was held. Internal coefficient of consistency is measured as 78. Therefor, the scale was put into its final form. Descriptive statistic was used to analyze the data obtained from the research.

Primarily Demographic variances were analyzed, later frequency, avarage and standart deviation were evaluated.

When studies are examined, It is confirmed that school, teacher, class, socail circle, and even the relationship with the school environment cause positive or negative behaviors. Unwillingness to lessons and topics, lack of motivation, irresponsibility, not listening to teacher, lack of adequate preparation, excessive talking, giving harm to school materials and school are called disruptive behaviors. It is concluded that most of these negative behaviors occur depending on reasons of drawing and scribbles. Findings and demographic features were revealed as a result of the questionnaire.

In this study aimed at examining the reasons of scribbling of secondary students, it is determined that students are aware of scribble being a bad behavior. As they inquire in their inner World, they are conscious of scribble being wrong in the ethic codes of society. Furthermore, due to the fact that some students begin to see school property as theirs, they behave loosely. On the other hand, the other students don't have sense of belonging but they scribble as a reaction to authority. Apart from these, It is seen that scribble is an internal reflection. It could be confined that a biological reaction to

inactivity in lesson and student's effort to prove his existence due to not being able to reflect emotional ties.